O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

«TASDIQLAYMAN»
Toshkent tibbiyot akademiyasi
rektori v.v.b. Sh.A.Boymuradov

20 24 yil « 10 » 05

Ro‘yxatga olindi:
№ Bakalavriat
FR.-60910700; 1.31

FARMATSEVTIKA ISHINI TASHKIL QILISH 1,2
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	900 000	–	Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	910 000	–	Sog‘liqni saqlash
Ta’lim yo‘nalishlari:	60910700	–	Farmatsiya

Toshkent -2024

Fan/Modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar
FITQ13408	2024/2025	3-4	8

Fan/Modul turi	Ta’lim tili	Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O‘zbek	4/4

1.	Fan/Modul nomi	Auditoriya mashg‘ulotlar (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Farmasevtika ishini tashkil qilish 1,2	120	120	240

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad

3-semestr: talabalarda Farmatsevtika ishini tashkil qilish borasida xorijiy tajribalar, Respublikamizda oxirgi yillarda farmatsevtika sohasida yuz berayotgan islohotlar hukumatimiz tomonidan qabul qilinayotgan huquqiy me’yoriy hujjatlar, yangi tahrirdagi “Dori vositalari va farmatsevtika faoliyati to‘g‘risidagi”gi qonun va qonun osti hujjatlari asosida talabalarga bilim berish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat.

4-semestr: talabalarda dori vositalariga bo‘lgan ehtiyoj, asosiy dori vositalarini ro‘yhatini shakllantirish, dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida ish yuritish hujjatlarini tayorlashda hozirgi zamon talablarini o‘rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi

3-semestr: Farmatsevtika ishini tashkil qilish fanining nazariy asoslari, asosiy tushunchalari, uning maqsad va vazifalari, talabalarni nazariy ma’lumotdan boshlangich amaliy ko‘nikmalarni bajarish darajasiga qadamma-qadam o‘rgatish shakllarini tayyorlashga va sifatini baholashga uslubiy yondoshuvni zamonaviy pedagogik texnologiyalarni dars jarayoniga tadbiq etib, talabani fikrlash va bilimini saqlash darajasini oshirish, farmatsevtikaning rivojlanish bosqichlari, farmatsevtika sohasidagi ilmiy tekshirishlarning asosiy y o‘nalishlarini shakllantirishdan iboratdir.

Farmatsevtika ishini tashkil qilish borasidagi me’yoriy hujjatlar bilan talabalarni tanishtirish;

- fanning rivojlanish bosqichlarini, farmatsevtika sohasining rivojlanish tarixi, dorixona tashkilotlarida chakana savdoni tashkil qilish, dorixonada retsept qabul qilish va dori vositalarini berish tamoyillarini talabalarga o‘rgatish;
- dorixona sharoitida dori vositalarini tayyorlash, tayyorlangan dori vositalarini sifatini nazorat qilish, retseptsiz savdoni tashkil qilish ishlari haqidagi ma’lumotlarni talabalarga etkazish;

	- statsionar sharoitda davolanayotgan bemorlarni dori vositalari bilan ta’minlash, dori vositalariga bo‘lgan ehtiyoj va talab istiqbolini aniqlash, farmatsevtika bozorida ulgurji savdo faoliyatini tashkillashtirish ishlarini o‘rgatish; - farmatsevtika xizmatini nazorat ruxsatnoma tizimi. dorixona farmatsevtik tashkilotlar faoliyatida hujjatlar aylanmasi, axborot texnologiyalari va elektron tijorat haqidagi ma’lumotlarni berish. **4-semestr:** bugungi kundagi dori vositalariga bo‘lgan ehtiyojni aniqlash. asosiy dori vositalari ro‘yhatini dori ta’minoti tizimidagi o‘rni, dori vositalariga narx belgilash asoslari, soliq tizimi, inventarizasiya tushunchalari, elektron hujjat bilan ish yuritishni o‘rgatish, kerakli hisob-kitoblarni qilishni shakllantirishdan iborat. **II. Asosiy nazariy qism** **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **3-semestr:** **1-mavzu. Farmatsevtika bozori va uni tartibga solish bo‘yicha xalqaro amaliy tajriba.** Sog‘liqni saqlash bo‘yicha xalqaro huquqiy me’yorlar, Dori vositalari ta’minotini tashkil etishning asosiy qoidalari: JSST tavsiyalari, Farmatsevtika amaliyotida ilg‘or yo‘nalishlar va farmatsevtning axloq qoidalari. dori vositalari ta’minotini tashkil etishda xalqaro tajriba. Jahon farmatsevtika sohasi va jahon farmatsevtika bozorining o‘ziga xos xususiyatlari va asosiy rivojlanish yo‘nalishlari, farmatsevtika bozorini tartibga solishning qoidalari va asosiy yo‘nalishlari, tartibga soluvchi talablarni birxillashtirish jarayonlari. **O‘zbekiston Respublikasi dori vositalari bilan ta’ininlash tizimi va farmatsevtika bozori. Dori vositalari muomalasi doirasida davlat tartibi.** O‘zbekiston Respublikasida sog‘liqni saqlash va tibbiy yordam olish huquqiy asoslari va konstitutatsion huquqlarini ro‘yobga chiqarish sharoitlari, O‘zbekiston Respublikasida dori vositalari ta’minoti tizimi: tarix, hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari, O‘zbekiston farmatsevtika sohasini rivojlantirish asosiy yo'nalishlari va tavsifi, O‘zbekiston Respublikasida dori vositalari muomalasi doirasida davlat tomonidan tartibga solish asosiy me’yoriy huquqiy hujjatlar, dori vositalari muomalasi davlat ijro organlarining vakolatlari. dori preparatlari klinikagacha va klinik sinovlari o‘tkazishning huquqiy tartibga solish, dori vositalarini ro‘yxatdan o‘tkazish huquqiy tartibga solish, farmatsevtik nazorat, dori vositalarini ishlab chiqarishni tartibga solish, dori vositalarini standartlashtirish va davlat tomonidan sifatini nazorat qilish. **2-mavzu. Farmatsevtika faoliyatini tartibga solishning huquqiy asoslari.** “Dori vositalari va farmatsevtika faoliyati to‘g‘risida”gi Qonun, mohiyati, o‘zgartirishlar. Farmatsevtika faoliyati haqida tushuncha. Farmatsevtika faoliyat turlari. Litsenziya haqida tushuncha. Farmatsevtik faoliyati uchun beriladigan litsenziyalarning turlari. Litsenziya talablari va

shartlari. Litsenziyalarni rasmiylashtirish. Litsenziya shartnomasi. Dorixonaning filialini ochish tartibi. Litsenziya talablari va shartlariga rioya etilishini nazorat qilish. Litsenziyalar reestri. Dori vositalari va tibbiy buyumlarni chakana rcalizatsiya qilish uchun litsenziya berish bo'yicha hududiy komissiya faoliyati. **Dorixona tashkilotlarida chakana savdoni tashkil qilish.** Dorixona turlari, vazifalari, funksiyalari, ijtimoiy dorixonalar, davlat hususiy sherikchilik shartlari asosida ijtimoiy dorixonani tashkil etish, joylashtirish tartibi. Dorixona bo‘limlari, jihozlanishi. Farmatsevt kadrlar lavozim nomenklaturasi, shtatlari. Farmatsevt kadrlarga qo‘yiladigan zamonaviy talablar. Kasb tavsifnomalari. Dorixona xodimlari, ish joylarini tashkil qilish. Dorixona xonalari va jihozlariga qo‘yiladigan sanitar tartib qoidalari. Dorixona xodimlari uchun sanitar-gigienik talablar. **Dori vositalariga narx belgilash asoslari.**

Giyohvand dori Narx, narxlarning vazifalari, narx shakllanishiga ta’sir etuvchi omillar. Narx belgilash maqsadi. Narxlar strategiyasini tanlash va amalga oshirish. Narx funksiyasi. Narx turlari va ular to‘g‘risida asosiy ma’lumotlar. Dori vositalarining narxlarini tartibga solish tizimi. Dorixonada narx siyosatining shakllanishi. Dori vositalari va tibbiyot buyumlari sotishning tartibi.

3-mavzu. Dorixona o ‘z mablag'larini shakllantirish.

Korxona ustav kapitali haqida tushuncha. Korxona ustav kapitalini tashkil qilish. Korxona ustav kapitali (fondi)ning hisobi. Turli mulkchilik shaklidagi dorixonalarda ustav kapitalini shakllantirish. Rezerv kapitali hisobi. Moliyaviy natijalarini shakllantirish tartibi. Taqsimlanniagan foyda hisobi.

4-mavzu. Dorixonada retseptlarni qabul qilish va ular asosida dori vositalarini berish. Retseptsiz savdoni tashkil qilish.

Retseptsiz beriladigan dori vositalar ro‘yxati. Bemorlarga konsultatsiya berish tartibi. Shtrix kodlash. OTC vositalari tizimi. ATX turkumlanish tizimi.

Dori preparatlarini yozish va tayinlash tartibi. Retsept va uni yozish qoidalari. Retseptning tarkibiy qismlari. Retseptning funksiyalari. Shifokor tomonidan yoziladigan retseptura blankasining turlari, retseptning funksiyalari (tibbiy, yuridik, moliyaviy, ijtimoiy, texnologik). Retseptura blankasidagi asosiy (majburiy) va qo‘shimcha rekvizitlar. Retseptlarni ekspertiza qilish. ro‘yxatga olish va berish tartibi. Dori prepraratlarini berishga qo‘yiladigan umumiy talablar. Dori preparatlarini berish tartibi, dorixonada olib qolinadigan retsept blankalarini saqlash muddatlari. **Dorixona sharoitida dori vositalarini tayyorlash ishlarini tashkil qilish.**

Dorixona sharoitida dori vositalari ishlab chiqarishning me’yoriy asoslari. Ishlab chiqarish xonalari uchun sanitar tartib qoidalari. Nosteril dori vositalarini tayyorlash uchun sanitar talablari. Aseptik blok va jihozlari uchun sanitar talablar. Aseptik sharoitda dori vositalarini tayyorlash uchun qo‘yiladigan sanitar talablar. Dorixonada dori vositalarini ishlab chiqarish

bilan shug‘ullanadigan xodimlarga qo‘yiladigan sanitar-gigienik talablar. Dorixona sanitar tartib qoidalarini nazorat qilish. Ishlab chiqarish xonalarini moddiy-texnik ta’minoti. **Dorixona sharoitida dori vositalar sifatini nazorat qilish ishlarini tashkil qilish.**

Dorixonaga kelib tushgan dori vositalari va tibbiy texnika sifatini qabul qilishdagi nazorat. Dorixonaga sifatsiz mahsulotni kelib tushishini oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar. Yozma nazorat, og‘zaki nazorat, organoleptik nazorat, fizik nazorat. kimyoviy nazorat. Dori vositasini berishdagi nazorat. Steril dori vositalarini tayyorlash va nazorat qilishini alohida talablari.

5-mavzu. Dorixonada zahiralar bo'liini ishini tashkil qilish. Laboratoriya va qadoqlash ishlarini hisobga olish.

Zahiralar boMimining asosiy vazifalari va funksiyalari. Zahiralar bo‘limi xodimlari orasida shtatlar va vazifalar taqsimlanishi. Dorixonada tovarlarni qabul qilish qoidalari va ularni boshqa bo‘limlarga berish tartibi. Laboratoriya va qadoqlash ishlarini hisobga olish. **Dori vositalarining muomalasida logistik yondashuv.**

Farmatsevtika sohasida logistika. Logistik sarf-xarajatlar. Logistik kanal. Logistik zanjir. Tovar harakatining kanallari. Savdo tarmog‘ining asosiy turlari. Mahsulot turlariga qarab savdo tarmog‘i. Hududlar bo‘yicha savdo qilish tarmog‘i.

6-7-mavzu. Dorixonada giyohvand dori vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlar niuonialasi.

Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalar muomalasi haqida me’yoriy hujjatlar. O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi asosida Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalar muomalasini me’yorlashtirish asoslari. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalar muomalasini litsenziyalash tartibi. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalar muomalasini tashkil qilishda o‘ziga xos xususiyatlari. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalarga ehtiyoj ini hisoblash. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalarni saqlash va tashish. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalar hisobi. Giyohvand dori vositalari va psixotrop moddalarni saidan chiqarish tartibi. *(1 soat)*

Statsionar sharoitda davolanayotgan beinorlarni dori vositalari bilan ta’minlash.

Shifoxona dorixonasi, jihozlanishi, shtatlari. Ishlab chiqarish xonalarining tarkibi va maydoni. Bo‘limlardan dori vositalari uchun talabnomalarni qabul qilish va berish bo‘yicha farmatsevt texnolog ish joyini tashkil qilish. Dorixonaning bo‘limlari, tovar moddiy boyliklar bilan ta’minlash jarayonidagi faoliyati. Dorixona xodimlariga qo‘yilgan talablar, dori vositalarini saqlash talablari. Shifoxonada formulyar tizimini qo‘llanilishi, dori vositalaridan oqilona foydalanishda ABS va VEN tahlillarni qo‘llash, doimiy faoliyatdagi hay’at vazifalari, farmakoiqtisodiy tahlil usullari *(1 soat)*

	8-mavzu. Farmatsevtika bozorida ulgurji savdo faoliyatini tashkil etish. Ulgurji farmatsevtika tashkilotlarining turlari, vazifalari, funksiyalari. Ulgurji savdo shakillari. Ulgurji savdo tashkilotlaridagi asosiy jarayonlar. Farmatsevtika omborxonalarining strukturasi. Dori vositalarini saqlashda o‘ziga xos xususiyatlari. Dori vositalarini saqlash xonalariga qo‘yiladigan talablar. Dori vositalarini tashish, sarfdan chiqarish tartibi. **Farmatsevtik bozorida axborot texnologiyalari va elektron tijorat.** Dorixona faoliyatida axborot texnologiyalar. Tovar harakatini avtomatizatsiyasi. Dorixonaning moliya xo‘ja lik faoliyatini avtomatizatsiyasi I-kassa dasturini amalga oshirish asoslari. Menyu satrdagi punktlar izohi. “Kirim” va “Chiqim” satrlari “Chakana savdo” satri, “Pul mublag‘lari" satri, “Cheklar” satri. “Navbatchilik” satri. “Narxlari” satri, “Dorixona hisoboti" satri, “Ulurji savdo" satri, "Kirim” satri. **9-mavzu. Farmatsevtika xizmatini nazorat-ruxsatnoma tizimi.** Dori vositalari va tibbiy buyumlar sifatini belgilovchi nazorat ruxsatnoma tizimi. Dori vositalarining sifat standartlari. Farmatsevtika sohasida halqaro sifat standartlari. Dori vositalari sifatini nazorat qilish laboratoriyasi ishini tashkil qilish. Farmatsevtika mahsulotlarini sertifikatlashtirish va sifatini boshqarish tizimi. Dori vositalarini qalbakilashtirish muammolari. Nostandart dori vositalari va tibbiy buyumlarni yo‘q qilish tartibi. **4-semestr:** **1-mavzu. Dorixona va davolash profilaktika niuassasalarini dori vositalari va tibbiy buyumlar bilan ta’minlash yo'nalishlari.** Dorixona tashkilotlari va DPMlarni ta'minotchilari: mahalliy ishlab chiqaruvchilar; xorijiy ishlab chiqaruvchilari va MHD ishlab chiqaruvchilari. O‘zbekiston respublikasida ishlab chiqarilayotgan dori vositalari va tibbiy buyumlar assortimenti. **2-mavzu. Dori vositalariga bo'lgan ehtiyoj va talab istiqbolini aniqlash.** Dori vositalarga bo‘lgan ehtiyoj. Dori vositalar ehtiyojiga ta’sir etuvchi omillar. Alohida farmakoterapevtik guruh dori vositalariga bo‘lgan ehtiyojni aniqlash uslublari. Talab va iste’mol tushunchalari. Ularga ta’sir etuvchi omillar. Ehtiyojni aniqlash zamonaviy usullari. Aholini dori vositalari va tibbiyot buyumlari bilan ta’minlashni yanada yaxshilashga doir chora-tadbirlar. Ijtimoiy ahamiyatga ega dori vositalari va tibbiyot buyumlariga ehtiyojni aniqlash tartibi. **3-mavzu. Asosiy dori vositalar ro‘yxatini shakllantirish. Asosiy dori vositalar ro‘yxatini dori ta’minoti tizimidagi o'rni va ahamiyati.** O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining asosiy dori vositalari va tibbiy buyumlar ro‘yxatini tuzish: tibbiyot muassasalari ehtiyoj lari tahlili, dori vositalarni ratsional xarid qilish va tarqatish, dori vositalariga sarflangan xarajatlarning o‘rnini qoplash sxemalarini ishlab

chiqish, tibbiyot xodimlarini dori vositalarni to‘g‘ri ishlatishga o‘qitish, asosiy dori vositalarini milliy farmatsevtik korxonalar tomonidan ishlab chiqarishni jadallashtirish. Asosiy dori vositalari va narxlar bog‘liqligi bo‘yicha monitoring olib borish. Muruvvat va boshqa turdagi yordam ko‘rsatish uchun tuzilgan dori vositalari ro‘yxati to‘g‘riligini baholash. Samarasiz dori vositalarini aylanmadan chiqarib tashlash. Tobora faol va bezarar dori vositalarini qo'llash yo'li bilan xarajatlarni kamaytirishga erishish.

4-mavzu. Farmatsevtik va tibbiyot tashkilotlarida muruvvat yordam xizmatini tashkil qilish.

DPMlarda va farmatsevtik tashkilotlarda bemorlarni muruvvat yordam xizmatidan foydalanishlari. DPMlarda muruvvat yordam uchun ajratilgan mablag‘lar. ular hisobidan olingan dori vositalari va tibbiy buyumlar to‘g‘risida.

5-mavzu. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlari ishini tashkil etishda ish yuritish jarayonlarining ahamiyati.

Dorixona muassasalari faoliyatini shakillantirishda tashkiliy hujjatlarning ahamiyati. Tashkiliy hujjatlarning turlari. Dorixona ustavi. Nizomlar, ularning tarkibiy qismlari, yo‘riqnomalar, ularning toifalanishi. Lavozim yo‘riqnomalari, ularning tarkibiy qismlari, shartnoma va uning ahamiyati. Shartnomalarning turlari, Shartnoma va uning rekvizitlari.

6-mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida farmoyish hujjatlari.

Farmoyish hujjatlari haqida ma’lumotlar ularning ahamiyati va mohiyati. Farmoyish hujjatlarining asosan tashkilot rahbarining buyruq, ko‘rsatma, farmoyishlari asosida yuzaga kelishi haqidagi ma'lumotlar.

7-mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida me’yoriy huquqiy hujjatlar.

O‘zbekiston Respublikasidagi qonun va qonun osti hujjatlari haqida ma’lumotlar. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining qonunlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezident Farmonlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Sogiliqni saqlash vazirligining buyruqlari va Vazirlar Mahkamasining qarorlari.

15-mavzu. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlarida hujjatlarni arxivga topshirish.

Hujjatlarni ekspertiza qilish, saqlash va ularni yo‘qotish bosqichlarni amalga oshirish, hujjatlarni saqlash muddatlari va ularni arxivga topshirish jarayonining tartibi, hujjatlarni idoraviy arxivda saqlash va ularning vaqtincha foydalanishga berish tartibi. operativ saqlash tushunchasi, arxiv ishiga tegishli me’yoriy hujjatlar bilan tanishish. hujjatlar yig‘ma jild nomenklaturasi, ekspert hay’at kommisiyasini vazifalari..

16-mavzu. Tovar va moddiy boyliklar, pul mablag‘larini inventarizatsiya qilish.

Dorixonalarda inventarizatsiyani o‘tkazish tartibi.Inventarizatsiya vazifasi, turlari va o‘tkazish vaqti. Dorixona muassasalarda inventarizatsiya

o‘tkazishning asosiy qoidalari. Mol-mulkning ayrim turlari va moliyaviy natijalarni inventarizatsiya qilish qoidalari. Inventarizatsiya bo‘yicha solishtirish qaydnomalarini tuzish. Inventarizatsiyadagi farqlarni tartibga solish va inventarizatsiya natijalarini rasmiylashtirish tartibi.

17-18-mavzu. O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimi. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari.

O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimi asoslari. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari. O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimi asoslari, soliq tizimining va soliqlarni vazifalari. Soliq turlari va funksiyalari, xususiyatlariga ko‘ra tasnifi. Soliq solinadigan ob’ektlar guruxlari. Soliq me’yorlari, stavkalari va imtiyozlari. Davlat va mahaliy soliqlar, ular turlari. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari. Aholi tomonidan to‘laydigan soliqlar turlari, tushunchasi. Korxonalarni soliqqa tortish tartiblari. Aksiz solig‘i. Yagona soliq to‘lovi.

III. Amaliy (laboratoriya) mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quydagi mavzular tavsiya etiladi:

3-semestr

1-mavzu. Farmatsevtika bozori va uni tartibga solish bo‘yicha xalqaro amaliy tajriba.

2-mavzu. O‘zbekiston Respublikasi dori vositalari bilan ta’minlash tizimi va farmatsevtika bozori. Dori vositalari muomalasi doirasida davlat tartibi.

3-mavzu. Farmatsevtika faoliyatini tartibga solishning huquqiy asoslari. Dorixona tashkilotlarida chakana savdoni tashkil qilish

4-mavzu. Dorixona o‘z mablag‘larini shakllantirish.

5-mavzu. Merchandayzing asoslari.

6-mavzu. Dorixonada retseptlarni qabul qilish va ular asosida dori vositalarini berish.

7- mavzu. Dorixona sharoitida dori vositalarini tayyorlash va sifatini nazorat qilish ishlarini tashkil qilish.

8-mavzu. Retseptsiz savdoni tashkil qilish.

9-mavzu. Dorixonada zahiralar bo'limi ishini tashkil qilish.

10-mavzu. Dorixonada giyohvand dori vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlar muomalasi

11-mavzu. Dori vositalariga narx belgilash asoslari

12-mavzu. Statsionar sharoitda davolanayotgan bemorlarni dori vositalari bilan ta'minlash

13-mavzu. Farmatsevtika bozorida ulgurji savdo faoliyatini tashkil etish. Dori vositalarining muomalasida logistik yondashuv

14-mavzu. Farmatsevtik bozorida axborot texnologiyalari va elektron tijorat

15-mavzu. Farmatsevtika xizmatini nazorat-ruxsatnoma tizimi

4-semestr

1-mavzu. Dorixona va davolash profilaktika muassasalarini dori vositalari va tibbiy buyumlar bilan ta'minlash yo‘nalishlari.

2-mavzu. Dori vositalariga bo‘lgan ehtiyoj va talab istiqbolini aniqlash

3-mavzu. Asosiy dori vositalar ro‘yxatini shakllantirish. Asosiy dori vositalar ro‘yxatini dori ta’minoti tizimidagi o‘rni va ahamiyati.

4-mavzu. Farmatsevtik va tibbiyot tashkilotlarida muruvvat yordam xizmatini tashkil qilish.

5-mavzu. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlari ishini tashkil etishda ish yuritish jarayonlarining ahamiyati.

6- mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida farmoyish hujjatlari.

7- mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida me’yoriy huquqiy hujjatlar.

8-mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida tashkiliy hujjatlari.

9-mavzu. Ma’lumot-axborot hujjatlari. Xizmat yozishmalari. Shaxsiy tarkibga oid hujjatlar/

10-mavzu. Mehnat va kadrlarga oid hujjatlar.

11-mavzu. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlar faoliyatida tashkiliy hujjatlar aylanmasini tashkil qilish.

12-mavzu. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida elektron hujjat bilan ish yuritish.

13-mavzu. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlarida hujjatlarni arxivga topshirish.

14- mavzu. Tovar va moddiy boyliklar, pul mablag‘larini inventarizatsiya qilish.

15-mavzu. O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimi. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari.

Amaliy mashg‘ulotlarini tashkil etish bo‘yicha umumiy ko‘rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o‘qituvchi tomonidan o‘tkaziladi.

Amaliy mashg‘ulotlarni o‘tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg‘ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;

-O‘qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo‘yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg‘otish;

-Talabada natijani mustaqil ravishda qo‘lga kiritish imkoniyatini ta’minlash;

-Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.

IV. Amaliy ko‘nikmalar:

1. Farmatsevtika ishini tashkil qilish modulining asosiy qonunlarini bilish va ular asosida vazifalarni bajarish;
2. O‘zbekiston Respublikasida farmatsevtika holatini tartibga solish bo‘yicha Oliy Majlis tomonidan qabul qilinayotgan Qonunlar bilan tanishish;
3. Farmatsevtika faoliyatini tartibga solishning huquqiy asoslarini o‘rganish;
4. Dorixona muasassalarida chakana savdo bo‘yicha me’yoriy hujjatlar bilan tanishish;
5. Dorixonada retsept qabul qilish va dori vositalarini berish tartibini o‘rganish;
6. Dorixona sharoitida dori vositalarini tayyorlash qoidalariga rioya qilish;
7. Dorixonada tayyorlanadigan dori vositalarini sifatini nazorat qilish ishlarini tashkillashtirish;
8. Dorixonada zahiralar va retseptsiz savdo bo‘limlarda rasmiylashtiriladigan hujjatlar bilan tanishish;
9. Farmatsevtika xizmatini nazorat ruxsatnoma tizimini o‘rganish;
10. Dorixonada giyohvand dori vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlar muomalasini o‘rganish;
11. Merchandayzing asoslari bilan tanishish;
12. Ulgurji savdo faoliyati haqida tushunchalarga ega bo‘lish;
13. Farmatsevtika bozorida axborot texnologiyalari va elektron tijorat bilan tanishish;
14. Dori vositalariga bo‘lgan ehtiyojni o‘rganish;
15. Asosiy dori vositalari ro‘yxatini dori ta’minoti tizimidagi ahamiyatini o‘rganish;
16. Dorixonalarda farmatsevtik yordam xizmatini tashkillashtirish;
17. Dori vositalariga narx belgilash asoslarini o'rganish;
18. O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimi asoslarini o‘rganish;
19. Tovar, moddiy boyliklar va pul mablag‘larini inventarizatsiya qilish bilan tanishish;
20. Korxonaning ustav kapitali haqida tushunchaga ega bo‘lish;
21. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida ish yuritish hujjatlarini rasmiylashtirishni o‘rganish.

V. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

3-semestr:

1. Dori vositalari ta’minotini tashkil etishda xalqaro tajriba;
2. “Dori vositalari va farmatsevtika faoliyati” haqidagi Qonun, unga kiritilgan o‘zgartirishlar va qo‘shimchalar haqida;
3. Ijtimoiy dorixonalarni tashkil qilish, joylashtirish tartibi, vazifa va funksiyalari;
4. Mustaqil davolanish konsepsiya mohiyati va paydo bo‘lishni iqtisodiy

shart-sharoitlari;

5. Shifoxonada formulyar tizimini qo‘llanilishi;

6. Nostandart dori vositalari va tibbiy buyumlarni yo‘q qilish tartibi;

7. Retseptlarni taksirovka qilish;

8. Retseptni ekspertiza qilish;

9. Markaziy Osiyo davlatlarida farmatsiyani rivojlanishi;

10. MDX davlatlarida farmatsiyani rivojlanishi;

11. Xorijiy davlatlarda farmatsiyani rivojlanishi;

12. Dori vositalari va tibbiy buyumlarni standartlashtirish, ekspertiza qilish davlat markazining bo‘limlari haqida ma’lumot;

13. Dori vositalari va tibbiy buyumlarni standartlashtirish, ekspertiza qilish davlat markazining qo‘mitalari haqida ma’lumot;

14. Dori vositalari va tibbiy buyumlarni standartlashtirish, ekspertiza qilish davlat markazining laboratoriyalari haqida ma’lumot;

15. Farmatsevtika tarmog‘ini rivojlantirish agentligining tarkibiy tuzilmasi;

16. Turli mulkchilik shaklidagi dorixonalar ishini tashkil qilish;

17. Doimiy faoliyatdagi hay’atning vazifalari;

18. Giyohvand dori vositalariga litsenziya berish tartibi.

4-semestr:

1. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlari ishini tashkil etishda ish yuritish jarayonlariining ahamiyati;

2. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida farmoyish hujjatlari;

3. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlar faoliyatida tashkiliy hujjatlarning o‘rni;

4. Dorixona va farmatsevtik tashkilotlar faoliyatida hujjatlar aylanmasini tashkil qilish;

5. Farmatsevtika faoliyatini muvofiqlashtiruvchi qonun hujjatlari;

6. Farmatsevtika sohasini takomillashtirishda qonun osti hujjatlari, ularning o‘rni va ahamiyati;

7. Asosiy dori vositalar ro‘yxatini shakllantirish, qabul qilish;

8. Asosiy dori vositalari ro‘yxatini dori ta’minoti tizimidagi o‘rni va ahamiyati;

9. Dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida ish yuritishda ishlatiladigan me’yoriy hujjatlar;

10. Farmoyish hujjatlarining o‘rni va ahamiyati;

11. Tashkiliy hujjatlarning o‘rni va ahamiyati;

12. Fuqarolar sog‘lig‘ini saqlash to‘g‘risidagi Qonun va uning mohiyati;

13. Iste’molchilar xuquqlarini himoya qilish to‘g‘risidagi Qonun va uning ahamiyati;

14. Farmatsevtika faoliyatini ayrim turlarini litsenziyalash to‘g‘risidagi Qonun va uning moddalari;

15. Dori vositalariga narx belgilash to‘g‘risidagi me’yoriy hujjatlar;

16. O‘zbekiston Respublikasida soliq kodeksining ahamiyati;

	17. Dorixonaning o‘z mablag‘larini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar; 18. Dorixonada elektron hujjat yuritish bo‘yicha qabul qilingan me’yoriy hujjatlar.
3.	**VI. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** **Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:** • Sog‘liqni saqlash bo‘yicha xalqaro huquqiy me’yorlar, • O‘zbekiston Respublikasida dori vositalari ta’minoti tizimi, • “Dori vositalari va farmatsevtika faoliyati to‘g‘risida”gi Qonun, • dorixona turlari, vazifalari, • dori preparatlarini yozish va tayinlash tartibi, • dorixona sharoitida dori vositalari ishlab chiqarishning me’yoriy asoslari, • dorixona bo‘limlarida ishni tashkil qilish, • dori vositalarini tayyorlash, • dorixona sharoitida dori vositalar sifatini nazorat qilish ishlarini tashkil qilish, • farmatsevtika xizmatini nazorat-ruxsatnoma tizimi, • merchandayzing asoslari, • ta’minotchilardan qabul qilish, sotish, logistik yondashuv, • axborot texnologiyalari va elektron tijorat ***haqida tasavvurga ega bo‘lishi;*** **(bilim)** • farmatsevtika bozori va uni tartibga solish bo‘yicha xalqaro amaliy tajribani, • dori vositalari muomalasi doirasida davlat tartibini, • farmatsevtika faoliyati uchun litsenziya berishni, • O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash tizimining tashkiliy tuzilishini, • turli mulkchilik shaklidagi dorixonalar ishini tashkil etishni, • retseptura, zaxiralar, tayyor dori vositalari va retseptsiz savdo bo’limlari ishini tashkil etishni, • giyohvand dori vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlar muomalasini, • dorixona ombori ishini tashkil etishni, • davolash profilaktika muassasalari dorixonasi ishini tashkil qilishni, • aholidan va davolash profilaktika muassasalaridan kelgan retsept va talabnomalarni qabul qilishni va ular asosida dori vositalarini tayyorlab berishni, • laboratoriya qadoqlash ishlarini bajarishni, • dorixona muassasalari shtatini tasdiqlangan me’yoriy hujjatlar asosida aniqlashni, • aholini dori vositalariga bo‘lgan ehtiyojini aniqlashni,

	• farmatsevtika bozorida axborot texnologiyalari va elektron tijoratni qo‘llashni ***bilishi va ulardan foydalana olishi;*** **(ko‘nikma)** • Jahon farmatsevtika sohasi, • dori vositalari muomalasi sohasidagi me’yoriy hujjatlar, • dorixona bo‘limlarida ishni tashkil qilish, • retsept va uni yozish qoidalari, • retseptlarni ekspertiza qilish va hisobini olib borish, • farmatsevtika xizmatini nazorat-ruxsatnoma tizimi, • dorixonadagi giyohvand dori vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlar, • merchandayzing asoslari, • ulgurji savdo faoliyatini tashkillashtirish, • axborot texnologiyalari va elektron tijorat yurutish kabi ***ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.*** **(malaka)** **4-semestr yakunida:** • asosiy dori vositalar ro‘yxati, • miqdoriy hisobda turuvchi dori vositalar, • dori vositalarga narx belgilash asoslari, • soliq tizimi, • inventarizatsiya, • korxona ustav kapitali, • farmatsevtika tashkilotlaridagi hujjatlar ***haqida tasavvurga ega bo‘lishi;*** **(bilim)** • asosiy dori vositalari ro‘yxati, • narx tushunchasi, • yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari, • inventarizatsiya, • korxonaning ustav kapitali, • farmatsevtika tashkilotlaridagi hujjatlarni rasmiylashtirish qoidalarini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;*** **(ko‘nikma)** • asosiy dori vositalari ro‘yxatini shakllantirish; • miqdoriy hisobda turuvchi dori vositalar; • dori vositalariga narx belgilash asoslari; • yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish asoslari; • pul mablag'larni inventarizatsiya qilish; • turli mulkchilik shaklidagi dorixonalarida ustav kapitalini shakllantirish; • dorixona va farmatsevtika tashkilotlarida elektron hujjat bilan ish yuritish kabi ***ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.*** **(malaka)**

4.	**VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari** • Interfaol o'yinlar; • Seminar(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar; • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni kiritish; • Individual loyixalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyixalar.
5.	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtrish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha yozma yoki og'zaki va test ishni muvoffaqiyatli topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. "Farmatsevtika ishini tashkil qilish" fanidan darslik. Sh.Z.Umarovaning taxriri ostida. Toshkent 2019-yil. 576 bet. 2. Управление и экономика и фармации: Учебник / под ред. И.А. Наркевича. -М.: ГЕОТАР-Медиа, 2017. 923 стр. 3. Umarova Sh.Z., Xidoyatova Z.Sh., Ziyayeva M.N., Islamova M.Z., Saidova M.Ya. "Farmatsevtika ishini tashkil qilish" fanidan o'quv qo'llanma. Toshkent 2016-yil. 254 bet. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. O'zbekiston Respublikasining 04.01.2016 yildagi "«Dori vositalari va farmasevtika faoliyati to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida" O'RQ-399-son Qonuni 2. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 14-iyuldagi "Litsenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida" O'RQ 701-son Qonuni. 3. O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 22-maydagi "Elektron tijorat to'g'risida"gi (yangi taxrirdagi) O'RQ-385-sonli Qonuni. 4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 26.10.2022 yildagi "Aholini sifatli dori vositalari va tibbiy buyumlar bilan ta'minlash yuzasidan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-411-son qarori 5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-avgustdagi "Litsenziyalash va ruxsat berish tartib-taomillarini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6044-son Farmoni. 6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 10-apreldagi "2019-2021 yillarda Respublikaning farmasevtika tarmogini yanada jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5707-son Farmoni.

	7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 02.04.2022 yildagi "Dori vositalari va tibbiy buyumlarni majburiy raqamli markirovkalash tizimini joriy etish to'g'risida" 149-son qarori 8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi 185-son qarori bilan tasdiqlangan "Dori vositalari va tibbiy buyumlarni chakana realizatsiya kilish tartibi tugrisida" nizom. 9. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2018-yil 27-martdagi "Dori vositalari va tibbiyot buyumlarini tayyorlash, saqlash, ularning sifatini nazorat qilish hamda ularni rasmiylashtirish tartibi to'g'risida nizomni tasdiqlash hakida"gi 17-sonli buyrug'i. 10. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2009-yil 20-maydagi "Farmasevt kadrlar lavozim nomenklaturasi va lavozim nizomlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 157-sonli buyrug'i. 11. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2023-yil 30-maydagi "Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi orqali moliyalashtiriladigan respublika darajasidagi davlat statsionar tibbiyot muassasalarida bemorlarni dori vositalari va tibbiy buyumlar bilan ta'minlash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida" 15-son buyrug'i 12. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2023-yil 29-apreldagi "Dori vositalarini retsept bilan va retseptsiz beriladigan dori vositalari toifasiga kiritish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" 15-son buyrug'i. **Internet saytlari:** 1. https://uzpharmagency.uz 2. https://www.uzpharm-control.uz 3. http://www.fda.gov Администрация по продуктам и лекарствам США (FDA) 4. http://www.mhra.gov.uk/Publications/Safetyguidance/DrugSafetyUpdate/index.htm Британский ежемесячный бюллетень по безопасности лекарственных средств 5. http://www.rlsnet.ru Российская энциклопедия лекарств (РЛС)

7.	Fan dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2023 yil 29 avgustdagi 4-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. Fanning o'quv dasturi Toshkent tibbiyot akademiyasining 08.05.2024dagi 033 Р -sonli buyrug'i (buyruqning 1 -ilovasi) bilan tasdiqlangan. O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i F.X. Azizova Farmatsiya, menejment, tibbiy biologiya, biotobbiyot va oliy ma'lumotli hamshira fakulteti dekani S.U.Aliyev
8.	**Fan/Modul uchun ma'sullar:** **M.J.Allaeva** - TTA, "Farmakologiya" kafedrasi mudiri, biologiya fanlari doktori **S.U. Aliyev** - TTA, "Farmakologiya" kafedrasi dotsenti
9.	**Taqrizchilar:** **Ichki taqrizchi:** **G.K.Xudaykulova** - TTA, "Jamoat salomatligi va menejment" kafedrasi mudiri, t.f.d. **Tashqi taqrizchi:** **U.X.Usmanov** – ToshFarmI, farmatsevt kadrlar malakasini oshirish fakulteti, "Farmatsevtika ishini tashkil qilish va farmatsevtik texnologiya" kafedrasi mudiri, f.f.d., dotsent.